

ZPRÁVA ZE SLUŽEBNÍ CESTY

LIB CON 2017

3. 11. 2017

Marta Zizienová

Místo konání: Hostivice

V programu konference došlo ke změnám, neúčastnila se E. Bratková a jednotlivá vystoupení byla přesunuta. Více viz <http://www.libcon.cz/>.

Informační gramotnost v digitální ekonomice a role TA ČR v podpoře budoucích trendů - Petr Očko

TAČR podporuje budoucnost, nové trendy. Je organizační složkou státu, poskytuje podporu v oblasti aplikovaného výzkumu, má propojovat prostředí výzkumu, umožňovat transfer znalostí, zaměřeno je na širokou škálu odvětví vč. průmyslu 4.0, kulturních a kreativních odvětví, smart technologií aj. Prezentován byl slide zobrazující systém podpory VaVal v ČR. Aktuálně běží 10 programů z různých oblastí, v r. 2018 bude vypsáno hodně výzev.

Aktuální megatrendy (dle ITU/OSN) - dramaticky rostoucí objemy dat, second machine age, 4. průmyslová revoluce. Poroste význam umělé inteligence v analýze dat, důležitá bude správná interpretace dat pro řešení budoucích výzev. Chytré stroje, propojená komunikace, digitalizace prakticky všeho povedou ke spurtu. Rozšíří se autonomní mobilita, průběžný jazykový překlad, počítače budou psát (recenze aj.), dopravní modely budou postaveny na sítích (mobilních nebo GPS), roboti budou chápat prostředí. Kombinace sdílené ekonomiky a autonomní mobility pojede k prudkému snížení automobilové produkce (možná až o 90%). Zmíněné byly - konektivita, kyber-fyzické systémy, artificial intelligence of everything, kniha Rise of the robots od Martina Forda. Otázka zní, co dělat. Z dlouhodobého hlediska oddělit pracovní místa od příjmu? Reformovat vzdělávací systém, posílit motivaci k celoživotnímu vzdělávání? Dle Roberta Reicha (kniha Dílo národů) bude důležitý imperativ kreativity, vyvázání se z konkrétní lokality.

V r. 206 byla schválena Národní iniciativa Průmysl 4.0, vznikly programy DELTA, EPSILON, BETA, ÉTA. Je nutné řešit i společenské a ekonomické dopady, ne jen technologické. Vzdělávání by mělo mít technický a přírodovědný základ obohacený o kritické myšlení, vzdělávání spojené s ICT, souviset s matematikou, fyzikou a kreativitou.

Role knihoven je v přidané hodnotě, kterou nezvládne umělá inteligence pomocí algoritmizace.

Informační smog, informační hygiena a knowledge management - Richard Papík

“Kdo bude sdílet znalosti, musí za to být odměněn.” Znalosti se nesdílí, protože kdo

někomu předá své znalosti, může pak být propuštěn.

Technologické trendy ... a otazníky nejen pro knihovny - Pavel Kocourek

Zmíněné byly čtyři trendy - nejasná realita (blurred reality), autonomní vozidla, domov bez hranic a “my, myself and artificial intelligence”.

Nejasná realita - příklad - video dětí jedoucích autobusem na Mars (viz https://www.youtube.com/watch?v=X5JTb_7qv78), důležitý je aspekt sdílení. Stejně tak např. zážitek z toho být mezi uprchlíky (Crisis on the board, 360° video, viz <https://www.youtube.com/watch?v=b2oPsYZ5DDw>). Virtuální realita se brzy začne prolínat se vším, zařízení už teď přestáváme potřebovat, bude vznikat nová platforma bez klikání, operátorů aj.

Jaký dopad budou mít autonomní vozidla na lidi, prostor v autě, kolem auta? Nebudou už potřeba parkovací plochy? Cestování autem přestane být neproduktivní čas. Nebudou pokuty a řidičské průkazy? Automobil bude platformou (jako nyní mobilní telefon), dám se v něm třeba ostříhat?

Smart domácnost je zatím hračka. Tesco spolupracuje s IFTTT, auto se samo objedná do servisu. Nezbytné je, aby se smart stalo užitečným.

Je jednodušší si s někým povídat než dopisovat. Vznikají chatboty (příkladem je chatbot aplikace, která se pacienta zeptá na problémy a diagnostikuje před příchodem doktora, viz <https://www.babylonhealth.com/>). Zatím chybí emoce, lidskost, osobitost.

Mnoho záležitostí může mít nezamýšlené důsledky - vystěhování lidí z center měst kvůli AirBNB, umělá inteligence Facebooku postující extrémní příspěvky. Každopádně tu bude boj o prostor a prostředky. Idea - uživatel vejde do knihovny, je rozeznán, nasměrován k doporučeným knihám atd. Nebo když se přihlásí na univerzitu, najde rovnou doma nebo ve své složce na PC ty správné knihy pro daný semestr?

Knihovny.cz: jak a kam směřujeme po prvním roce - Veronika Hyblerová Trachtová

Cílem je mnohem více doručovat služby. Portál je rychlejší, přibyly zdroje (např. slovník TDKIV, centrální index EDS, patenty, plnotextové prohledávání legislativy). Uživatelé jsou nyní hlavně knihovníci, ale cílem jsou náročnější uživatelé. MVS by měla být spuštěna v roce 2018. Kvalita dat není dobrá, jako kdyby probíhala mezi knihovnami soutěž “Měj unikátní záznam v souborném katalogu”. Aktuálně - denně desítky návštěv, měsíčně kolem 1000.

Informace o knihovních výpůjčkách ve světle ochrany osobních údajů - Milan Listík

Osobním údajem může být vše, co dokáže spojit informaci a konkrétního člověka. Citlivé osobní údaje jsou rasový, etnický původ, politické názory, náboženské vyznání, filozofické přesvědčení, členství v odborech, zdravotní stav, genetické údaje, sexuální život a orientace aj.; může to být i knihovní výpůjčka, pokud vypovídá o tom, kdo jsem.

Knihovna neposkytuje osobní údaje uživatelů s výjimkou zákonem stanovených podmínek.

Knihovna souhlas nepotřebuje u osobních údajů, využívá zákonné možnosti pro zpracování osobních údajů - pokud chcete být čtenářem, pak musím vědět, kdo jste a kde bydlíte, kvůli ochraně fondu aj., na to mám nárok ze zákona a nepotřebuji souhlas (jméno, příjmení, datum narození, bydliště + případně další údaje, pokud jsou třeba). U knihovny

výpůjčky lze informace zpracovávat jen tak dlouho, dokud kniha není vrácená a zkontrolována, že je v pořádku a jsou za ni uhrazené všechny dluhy. Pokud vedu evidenci vrácených výpůjček, je nutný předchozí a informovaný souhlas. Vzniká citlivý údaj, je nutno informovat o účelu, době, jaký správce, jaké údaje jsou odsouhlaseny. Účel např. - ochrana autorských práv (aby student půjčenou knihu nenaskenoval a nevystavil na internetu). Lepší účel - pro poskytnutí služby - zpřístupnění historie výpůjček čtenáři. Praxe - knihovny uchovávají informace o výpůjčkách i po jejich vrácení, uživatel svoluje ke zpracování ve svém vlastním zájmu kvůli přístupu k online účtu a informacím o svých minulých výpůjčkách.

Pobavilo mne sdělení vysoce postaveného vyšetřovatele: "Dnes si každý "negramot" najde cokoli na internetu, aniž by musel studovat knihy v knihovně." Z toho vyplývá, že fikaný "salafista" bude chodit do knihovny, kde je neodhalitelný.

GDPR platí od 25. 5. 2018, jeho součástí bude nutnost napsat na ÚOOÚ posouzení vlivu.

Knihovní systém by měl mít možnost anonymizace výpůjček, kterou si může udělat uživatel sám.

Knihovny a #fakenews - Matyáš Urbánek

Fake news tu byly odjakživa, změnila se jen rychlost, jednoduchost publikování a způsoby konzumace informací. Důvody, proč fake news vznikají - kvůli zisku (financí, vlivu, pozornosti), pro odvádění pozornosti, z potřeby publikování, jako humor, protože je můžeme dělat, jako hloupost (omyl, neznalost, překlep ...). Server Snopes (<https://www.snopes.com/>) má typologii fake news. V USA vzniká 30% všech fake news na Facebooku. V Německu platí od října 2017 pokuta až 50 mil. Eur, pokud opakovaně nahlášený příspěvek nebude odstraněn do 24 hodin. Facebooku trvá proces označení fake news 3 dny, Google má manuál pro fact checking, který má 160 stran (viz <https://static.googleusercontent.com/media/www.google.com/cs//insidesearch/howsearchworks/assets/searchqualityevaluatorguidelines.pdf>). Fake news se zabývá např. knihovna v Berkeley (<http://guides.lib.berkeley.edu/fake-news>).

Zpracovala: Marta Zizienová

